

Ingen ursprunglig svensk

Tanken på en ursprunglig svensk är fel eftersom de första människorna bodde i Sverige redan innan den första svenska riksbildningen uppstod i början på medeltiden. Invandringen till Sverige har ofta skett utifrån ekonomiska motiv. Undantagen är Andra Världskriget och från mitten av 1980-talet då folk kommit hit främst för att fly krig och förföljelse. Men även dessa flyktingar utgör en viktig resurs för den svenska ekonomin.

På medeltiden då Sverige börjar bli ett rike, är tyskarna den stora invandrargruppen. De kommer för att bedriva handel i de nygrundade städerna.

— De första svenska städerna stod under ett starkt tyskt inflytande, säger Kenneth Nyberg, docent i historia på Göteborgs universitet.

Den tyska medeltida invandringen satte många avtryck i vårt språk och var viktig för stadskulturens födelse. På 1300–1400-talen använde kungamakten tyskarna bland annat som skatteindrivande fogdar. Då fick tyskarna kritik från folket inte för skatteindrivningen utan för att de var tyska och inte svenska.

Vallonerna viktiga för järnhantering

En annan betydande invandrargrupp är vallonerna som på 1600-talet kom från Belgien för att framställa och behandla järn som var en viktig exportinkomst för Sverige. Vallonerna var även viktiga för företagandet i Sverige. Släkten de Geer som kom för att driva järnbruk på 1600-talet skulle få många kända ättlingar bl.a. en av Sveriges första statsministrar.

En del tyska och baltiska officerssläkter invandrade under 1600–1700-talen. De hörde till adeln som var ett landsöverskridande socialt snarare än ett nationellt etniskt skikt.

— Dessa adliga invandrare smälte lätt in i den svenska högadeln.

Lokalt utövade Holland ett stort inflytande över Göteborg när staden då grundades. På 1700-talet skulle Göteborg stå under stark influens från Skottland och England under ostindiehandeln.

— Svenska Ostindiska Companiet var till stora delar ett skotskt företag till en början.

Sverige ett utvandrarnland i slutet av 1800-talet

Från 1850 och en lång period var Sverige ett utvandrarnland på grund av fattigdomen i Sverige. Ett par decennier in på 1900-talet ägde en del nordisk särskilt finsk invandring rum.

— Det fanns en historisk tradition där. Finland hade varit en del av det svenska riket.

Från Andra Världskriget får Sverige för första gången flyktingar i en större skala. Många kom från de nordiska och baltiska länderna.

— I slutet av kriget kom flyktingar även från andra delar av Europa. Väldigt lite är känt om hur andravärldskrigsflyktingarna togs emot. Det fanns inga flyktingförläggningar då. Men Sverige påverkades av antisemitiska, rasistiska och nationalistiska strömningar i Europa på 1930–40-talen. Öppenheten var troligen inte så stor för flyktingar från andra länder än möjligen de nordiska.

Mot slutet av kriget blev attityden mot flyktingar mer öppen och mottagande.

Under Andra Världskriget kom även många finska krigsbarn hit, varav många skulle stanna för gott.

Från 1950–80 massiv arbetskraftsinvandring

Från sent 50-/60-tal äger an massiv arbetskraftsinvandring rum.

— Det var något nytt med en sådan storskalig invandring.

Arbetskraften kom främst från Finland, Italien, Grekland och forna Jugoslavien men även från andra länder.

— Det var ganska lite spänningar kring mottagandet av denna arbetskraft för det fanns ett jättebehov av den.

Pizzerior ett uttryck för ny mångkultur

Nu började det förekomma bredare uttryck för nya kulturer i Sverige som pizzerior och grekiska restauranger.

Det svenska samhället börjar nu för första gången bli mångkulturellt, eftersom det nu finns människor som uppenbart inte är infödda.

Från mitten av 80-talet dör arbetskraftsinvandring i stort sett ut för att ersättas av flyktinginvandring. Detta är något nytt.

— Tidigare var invandringen till Sverige nästan alltid ekonomiskt motiverad.

Flyktinginvandring från 1980

Många flyktinggrupper kom från avlägsna länder i Asien, Afrika och Latinamerika. En stor grupp, chilenarna, hade kommit redan på 70-talet.

— Chilenarna har verkligen satt spår i det svenska samhället.

Från slutet av 80-talet i takt med att Sverige går mot en långvarig ekonomisk kris tilltar främlingsfientligheten mer öppet i större skala.

— Det förekommer främlingsfientliga partier, attentat mot flyktingförläggningar och Lasermannen.

En stor del av dagens årliga invandrare är svenskar som återkommer efter några år i t.ex. Storbritannien eller USA.

Många invandrare fyller en viktig funktion i den svenska ekonomin, ofta som låglönearbetare. Men många läkare är invandrare, eftersom vi utbildar för få läkare i Sverige.

— Att vara svensk kan idag betyda många olika saker.

Efter de senaste decenniernas invandring har Sverige slutgiltigt etablerat sig som ett mångkulturellt samhälle.

Text och foto: Oskar Brandt